

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**Упатство за начинот на постапување на специјалистите за јазично
тестирање при изработка на тестови и спроведување на тестирање за
владеење англиски јазик согласно АРМ СТАНАГ 6001**

Скопје, мај 2017 година

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), министерот за одбрана донесе,

**Упатство за начинот на постапување на специјалистите за јазично тестирање при
изработка на тестови и спроведување на тестирање за владеење англиски јазик
согласно АРМ СТАНАГ 6001**

1. ОПШТ ДЕЛ

Член 1

Предмет

Со ова упатство се пропишува начинот на постапување на специјалистите за јазично тестирање и верификација при изработка на тестови и спроведувањето на тестирањето според стандардот АРМ СТАНАГ 6001, едиција 5.

СТАНАГ 6001 е скала на владеење на јазикот усвоена од НАТО во 1976 година како мерило за способноста за владеење јазик меѓу членките, а подоцна и со земјите потписнички на Партнерство за мир (ПЗМ).

Тестирањето согласно скалата СТАНАГ 6001 се спроведува согласно методологијата за тестирање препорачана од Бирото за меѓународна јазична координација (БИЛК), советодавно тело на НАТО во областа на јазичната обука и тестирање.

Член 2

Нивоа според скалата СТАНАГ 6001

Скалата СТАНАГ 6001 се состои од 6 нивоа за вештините слушање, зборување, читање и пишување. Нивоата се следните:

1. Ниво 0 – без практично владеење,
2. Ниво 1 – секојдневно преживување,
3. Ниво 2 - функционално,
4. Ниво 3 - професионално,
5. Ниво 4 – експерт,
6. Ниво 5 – елоквентен роден говорител.

Член 3

АРМ СТАНАГ 6001 тест

Тестирањето согласно скалата СТАНАГ 6001 (прилог бр. 1) кое се спроведува за потребите на Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија ги опфаќа нивоата 1, 2 и 3.

Тестирањето се спроведува преку АРМ СТАНАГ 6001 тест (во понатамошниот текст СТАНАГ 6001) со кој се оценува способноста на кандидатите за општото владеење на англискиот јазик за четирите јазични вештини (слушање, зборување, читање и пишување) без оглед на каква било претходна јазична подготовка.

СТАНАГ 6001 тестот е двостепен и има две верзии: СТАНАГ 6001 тест за нивоата 1 и 2, и СТАНАГ 6001 тест за нивоата 2 и 3. Тестот е поделен во 4 дела кои соодветно ги тестираат четирите вештини: слушање, зборување, читање и пишување.

Во одделни случаи може да се користи и ознаката плус (+) за да се покаже ниво на способност кое е повисоко од нивоата дефинирани во скалата од 0 до 3, но не ги исполнува сите критериуми за следното повисоко ниво.

Член 4 Формат на оценување

Јазичните способности се означуваат со формат на оценка од 4 цифри кои се однесуваат на вештините по следниот редослед: слушање, зборување, читање и пишување. На овој формат на оценка му претходи кодот СЈП што означува дека прикажаниот профил е стандарден (С) јазичен (Ј) профил (П). На пример, СЈП 3 3 2 1+, значи ниво 3 за слушање, ниво 3 за зборување, ниво 2 за читање и ниво 1+ за пишување.

Резултатите постигнати од СТАНАГ 6001 тестот не можат да се едначат со други резултати кои кандидатите ги постигнале на други тестови, и истите се независни од нив.

Член 5 Целна група

СТАНАГ 6001 тестот е наменет за:

- воен и цивилен персонал од Армијата на Република Македонија и административни службеници од Министерството за одбрана чиј работни места налагаат соработка со силите на НАТО во доменот на воени операции, вежби и обуки, или пак комуникација и соработка со НАТО штабови или други мултинационални команди;
- воен и цивилен персонал од Армијата на Република Македонија и административни службеници од Министерството за одбрана кој треба да биде упатен на обуки, образование или специјализација во мултинационална средина каде што работен јазик е англискиот, и
- административни службеници кои треба да поседуваат одредено ниво на познавање на англискиот јазик согласно важечките прописи кои ја уредуваат предметната материја.

Член 6 СТАНАГ 6001 тим

Изработката на тестовите и спроведувањето на тестирањето според СТАНАГ 6001 го вршат специјалисти за јазично тестирање и верификација.

Специјалистите за јазично тестирање и верификација (во понатамошниот текст СТАНАГ 6001 тим) се професори по англиски јазик и се лица соодветно обучени за изработка на тестови и спроведување тестирање по англиски јазик според СТАНАГ 6001 за потребите на Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија.

СТАНАГ 6001 тимот континуирано ги следи сите процедури при процесот на тестирање и врши евалуација на целокупниот процес. Врз основа на научените лекции и размена на искуства преку соработката со национални СТАНАГ 6001 тимови од други држави, тимот врши измена и дополна на постоечките процедури и методологија за јазично тестирање.

СТАНАГ 6001 тимот е независен и самостоен во својата стручна работа. Стандардизацијата на процедурите при тестирањето се одржува преку редовни консултации со БИЛК, а екстерната проверка на тестовите во поглед на запазување на стандардот се врши со БАТ тестот (Benchmark Advisory Test).

2. ПОДГОТОВКА НА СТАНАГ 6001 ТЕСТ

Член 7

Анализа на потребите

Анализата на потребите е насочена кон подобрување на процесот во однос на организацијата на сесиите за тестирање, насоките за тестирање, времетраењето на тестирањето, содржината на тестот, соодветноста на темите за тестот, итн.

Анализата вклучува активности за прибирање информации за барањата и потребите на кандидатите, како и за очекувањата и потребите искажани од страна на авторитетите.

Во анализата се користат прашалници кои кандидатите анонимно ги пополнуваат по завршувањето на тестирањето, разговори, набљудувања, резултати од тестирањата, и други податоци. Анализата која ја спроведува СТАНАГ 6001 тимот е неформална.

Член 8

Планирање

Планирањето е подолготрајна и попрактична фаза и опфаќа повеќе прашања од кои зависи организацијата на активностите кои СТАНАГ 6001 тимот ги има предвидено, а се однесуваат на: бројот и видот на тест задачи што треба да се напишат, можности за прет-тестирање, рок за составување на конечната верзија на тестот, потребни финансиски средства, место и времетраење на тестирањето.

Планирањето на сите активности го врши еден член од СТАНАГ 6001 тимот назначен за координатор на активностите.

Член 9

Дизајн и развој

Дизајнирањето на тестот се врши врз основа на информациите добиени од претходните две фази наведени во член 7 и 8.

СТАНАГ 6001 тимот донесува одлуки за новиот тест со составување на Спецификација за СТАНАГ 6001 тест, документ кој ја опишува целата структура на тестот и неговата содржина.

Развојната фаза се состои од:

- пишување задачи (селекција на текстови, проценка на нивната тежина и пишување тест задачи согласно договорените интерни процедури на тимот за пишување тест задачи);
- прво разгледување на задачите при што тимот ги анализира напишаните задачи и истите ги задржува, менува или отфрла;
- пилотирање на мал број лица, по можност родени говорители на англиски јазик или колеги, со различно ниво на владеење на јазикот. По пилотирањето, лицата пополнуваат формулар со коментари за пилотираните тест задачи;
- второ разгледување на задачите по пилотирањето, при што задачите се задржуваат, менуваат или отфрлаат врз основа на добиените коментари од пилотирањето;
- составување на тест за прет-тестирање во ист или сличен дизајн кој се предвидува да се користи за реалното тестирање;
- прет-тестирање на голема популација, по можност во странство;
- статистичка анализа на задачите по прет-тестирањето за утврдување на параметрите на секоја задача;
- трето разгледување на задачите при што се носи конечна одлука за задачите дали да се задржат, подобрат или отфрлат врз основа на квалитативни и квантитативни информации од пилотирањето и прет-тестирањето;
- формирање на база со тест задачи со сите важни податоци потребни за анализа и селекција на задачите (тежина, код на задачата, тема, што тестира задачата, кога е направена задачата, извор, кога е користена, број под кој е користена, податоци од статистичка анализа);
- составување на конечна верзија на тест во утврдениот формат на тест согласно посакуваните стандарди за квалитет и според Спецификацијата за СТАНАГ 6001 тест. СТАНАГ 6001 тимот составува една верзија на тест која се спроведува во пишана форма. При составувањето на тестот се земаат во предвид тежината на задачите, содржината на тестот (теми), застапеноста на задачи во однос на предвидениот концепт за тестот, постепеното зголемување на тежината на задачите и местото на точниот одговор (за прашањата со повеќе опции);
- печатење на тестовите при што се проверува нивната комплетност и читливост вклучувајќи го и визуелниот впечаток.

3. ДЕЛОВИ НА СТАНАГ 6001 ТЕСТ

3.1. Вештина читање

Член 10

Формат

Двостепениот тест за читање за нивоата 1 и 2 се состои од:

- не повеќе од 20 текста за ниво 1, со околу 70 зборови во еден текст. Сите текстови имаат по една тест задача. Вкупниот број на тест задачи е 20.
- не повеќе од 20 текста за ниво 2, околу 200 зборови во еден текст. Текстовите може да имаат од една до две тест задачи. Вкупниот број на тест задачи е 20.

Двостепениот тест за читање за нивоата 2 и 3 се состои од:

- не повеќе од 20 текста за ниво 2, околу 200 зборови во еден текст. Текстовите може да имаат од една до две тест задачи. Вкупниот број на тест задачи е 20.
- не повеќе од 20 текста за ниво 3, до 300 зборови во еден текст. Текстовите може да имаат од една до две тест задачи. Вкупниот број на тест задачи е 20.

Одговорите на задачите се означуваат или пишуваат на англиски јазик на посебен образец за внесување одговор.

Член 11

Времетраење

Двостепениот тест за нивоата 1 и 2 трае 90 минути, а двостепениот тест за нивоата 2 и 3 трае 120 минути.

Член 12

Содржина

Тестот покрива широк спектар на теми од домени на општо познавање, а може да содржи и текстови на теми од доменот на работата и активностите на НАТО.

На ниво 1, кандидатот може да ја разбере содржината на:

- кратки белешки,
- многу едноставен и поврзан пишан материјал,

- едноставни описи на луѓе, места или нешта,
- кратки објаснувања од областа на географија, владини и монетарни системи, кои се поедноставени за говорители чиј мајчин јазик не е англискиот,
- кратки упатства и/или насоки во формулар за пријавување, мапи, менија, именици, брошури, едноставни распореди, итн.

На ниво 2, кандидатот може да ја разбере содржината на:

- конкретни, фактички и предвидливи текстови,
- фактички описи и детали,
- описи на лица, места и нешта,
- раскажување на сегашни, минати и идни настани,
- вести за секојдневни настани,
- едноставни биографски податоци,
- известувања,
- рутински деловни писма,
- едноставен технички материјал за општ читател.

На ниво 3, кандидатот може да ја разбере содржината на:

- автентичен пишан материјал на општи и професионални теми,
- вести, информативни текстови и статии во списанија наменети за образовани читатели чиј мајчин јазик е англискиот,
- лична и професионална кореспонденција,
- извештаи,
- материјал од полето на лична професија,
- апстрактни концепти на теми за воено-безбедносни, економско-политички, научно-технички и културно-општествени прашања.

Член 13

Видови задачи

На ниво 1, кандидатот може:

- да ја разбере главната идеја,
- да најде специфични детали (Кој?/Кога?/Каде?),
- да го предвиди значењето на непознатите зборови во контекст.

На ниво 2, кандидатот може:

- да ја најде и разбере главната идеја и деталите (Кој?/Што?/Каде?/Кога?),
- да реди настани (повеќе временски рамки),
- да разбере дадени насоки и/или инструкции,
- да разбере причинско-последични врски (Зошто?),
- да разбере условни реченици и негации (Како?),
- да одговори на конкретни прашања за текстовите.

На ниво 3, кандидатот може:

- да разбере апстрактни и хипотетички околности,
- да разбере поткрепено мислење, аргументирање, појаснување, различни форми на образложување,
- точно да го толкува материјалот, да поврзува идеи, разбира имплицитни информации,
- да разбере заклучоци, предлози, решенија,
- да разбере споредба и контраст на идеи,
- да разбере аргументи за и против,
- да проценува, анализира, резимира,
- да разликува стилски нивоа,
- да препознава хумор, иронија, емотивни конотации и финеси,
- да разбере технички лексикон во домен на својата специјалност.

Член 14

Видови тест задачи

Тестот може да содржи прашања со повеќекратен избор, прашања со краток одговор, задачи со поврзување, задачи со пополнување на празни места или недовршени реченици за дополнување.

Член 15

Извори на текстови

Текстовите се земаат од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Доколку е неопходно, текстовите се приспособуваат за соодветното ниво (се скратуваат или се поедноставуваат) за потребите на СТАНАГ 6001 тестот.

Можни извори за ниво 1 се:

- весници (соопштенија, реклами, огласи итн.),
- информации на огласна табла,
- едноставни упатства,
- покани, белешки, кратки пораки,
- информации за туристи,
- пакувања и етикети на продукти.

Можни извори за ниво 2 се:

- фактички и наративни статии во весници и списанија,
- инструкции, насоки и упатства за користење,

- брошури, проспекти, печатени материјали,
- формални и неформални писма,
- известувања,
- општи интернет страници,
- електронска пошта .

Можни извори за ниво 3 се:

- лична и професионална кореспонденција,
- весници и списанија (вести, информативни текстови, уреднички статии, колумни во кои се изразува нечиј став, научни списанија и трудови),
- писмени расправи за јавни прашања, меморандуми,
- интернет страници на одредени теми,
- извештаи.

Член 16

Инструкции за тестирање

Инструкциите се дадени на јасен и едноставен англиски јазик. Инструкциите вклучуваат:

- вид на тест задачи,
- што треба кандидатот да направи,
- како и каде да го означи точниот одговор и
- пример кој е означен со (0).

Член 17

Оценување и бодување

Клучот на тестот се состои од точните одговори на тест задачите со повеќекратен избор и задачите со поврзување. Секоја тест задача има само еден точен одговор што овозможува објективно бодување.

Шемата за оценување ги вклучува сите прифатливи одговори на тест задачи за кои е потребно да се даде краток одговор или да се доврши реченица. Граматичките и правописните грешки во одговорите кои не го менуваат значењето не влијаат на бодувањето.

Секој точен одговор носи по еден поен. Не се одземаат поени за неточни одговори.

Член 18

Критериум за постигнување на ниво

Кандидатите се оценуваат на следниот начин:

- За двостепен тест нивоа 1 и 2:
 - за стекнување ниво 1: најмалку 70% точни одговори од ниво 1.
 - за стекнување ниво 1+: најмалку 70% точни одговори од ниво 1 и 50% точни одговори од ниво 2.
 - за стекнување ниво 2: најмалку 70% точни одговори од ниво 1 и 70% точни одговори од ниво 2.
- За двостепен тест нивоа 2 и 3:
 - за стекнување ниво 2: најмалку 70% точни одговори од ниво 2.
 - за стекнување ниво 2+ : најмалку 70% точни одговори од ниво 2 и 50% точни одговори од ниво 3.
 - за стекнување ниво 3 : најмалку 70% точни одговори од ниво 2 и 70% точни одговори од ниво 3.

3.2.Тестирање на вештината слушање

Член 19

Формат

Двостепениот тест за нивоата 1 и 2 се состои од:

- не повеќе од 20 аудио извадоци за ниво 1, секој извадок со времетраење од околу 30 секунди. Сите аудио извадоци имаат по една тест задача. Вкупниот број на тест задачи изнесува 20. Сите аудио извадоци се слушаат само еднаш.
- не повеќе од 20 аудио извадоци за ниво 2, секој извадок со времетраење од околу 1 минута. Аудио извадоците може да имаат од една до две тест задачи. Вкупниот број на тест задачи изнесува 20. Сите аудио извадоци се слушаат само еднаш.

Двостепениот тест за нивоата 2 и 3 се состои од:

- не повеќе од 20 аудио извадоци за ниво 2, секој извадок со времетраење од околу 1 минута. Аудио извадоците може да имаат од една до две тест задачи. Вкупниот број на тест задачи изнесува 20. Сите аудио извадоци се слушаат само еднаш.
- не повеќе од 20 аудио извадоци за ниво 3, секој извадок со времетраење од околу 2 минути. Аудио извадоците може да имаат од една до две тест задачи. Вкупниот број на тест задачи изнесува 20. Сите аудио извадоци се слушаат само еднаш.

Одговорите на задачите се означуваат или пишуваат на англиски јазик на посебен образец за внесување одговор.

Член 20 Времетраење

Тестот по слушање може да трае до 60 минути. Времетраењето зависи од должината на аудио извадоците.

Член 21 Содржина

Тестот покрива широк спектар на теми од домени на општо познавање, работната средина и активности на НАТО.

На ниво 1, кандидатот може да разбере:

- познати фрази и кратки, прости реченици,
- теми за секојдневно преживување,
- секојдневни потреби (најосновни изрази на учтивост, патување и потреби кои произлегуваат од работното место),
- конкретни изрази, прости прашања и одговори и многу едноставни разговори,
- теми како (оброци, сместување, превоз, време, едноставни насоки и упатства).

На ниво 2, кандидатот може да разбере:

- секојдневен разговор поврзан со работата и општеството,
- конкретни теми (лични и семејни вести, работи од личен и општ интерес, секојдневни работни содржини),
- описи на лица, места и нешта,
- раскажување на сегашни, минати и идни настани.

На ниво 3, кандидатот може да разбере:

- претежно формален и неформален говор на практични, општествени и професионални теми,
- говор од полето на професијата,
- јазик кој се користи на интерактивни состаноци, брифинзи и други подолги разговори,
- апстрактни концепти на теми за воено-безбедносни, економско-политички, научно-технички и културно-општествени прашања.

Член 22

Видови задачи

На ниво 1, кандидатот може:

- да ја разбере главната идеја

На ниво 2, кандидатот може:

- да ја разбере главната идеја/идеи и детали,
- да разбере говор со факти на ниво на пасуси,
- да одговара на конкретни прашања за текстови,
- да подредува по важност презентирани информации,
- да идентификува лица, места и нешта поврзани со главната идеја,
- да ја разбере меѓусебната врска помеѓу лица, места и нешта,
- да разбере временска подреденост на настани,
- да разбере причинско-последични врски,
- да го разбере исходот и резултатите.

На ниво 3, кандидатот може:

- да разбере хипотеза, поткрепено мислење, аргументирање, изјави и бранење ставови, други форми на образложување,
- да разбере имплицитни и експлицитни информации,
- да разликува стилски нивоа,
- да препознае хумор, иронија, емоционални конотации, финеси.

Член 23

Видови тест задачи

Тестот може да содржи прашања со повеќекратен избор, прашања со краток одговор, задачи со поврзување, задачи со пополнување на празни места или недовршени реченици за дополнување.

Член 24

Извори на аудио извадоците

Аудио извадоците се земени од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Аудио извадоците се монолози, дијалози или разговори (дебати и интервјуа). Доколку е неопходно, аудио извадоците се приспособуваат (се скратуваат или се поедноставуваат) и се снимаат за потребите на СТАНАГ 6001 тестот.

Можни извори на аудио извадоци за ниво 1 се:

- интеракции во ситуации на секојдневно преживување,
- најави за радио-телевизиски програми,
- соопштенија за јавни настани,
- известувања за итни случаи,
- емитувања на спортски резултати,
- временски прогнози.

Можни извори на аудио извадоци за ниво 2 се:

- кратки конкретни разговори,
- упатства или наредби,
- раскажување на факти,
- описи на факти,
- телефонски пораки,
- емитувања на кратки вести (ТВ, радио, интернет),
- емитувања на интервјуа.

Можни извори на аудио извадоци за ниво 3 се:

- емитувања на интервјуа (општествени, економски, научни, политички),
- емитувања на уреднички осврти,
- снимки од брифинзи, состаноци или конференции,
- посложени разговори на ТВ и радио програми,
- предавања,
- говори,
- дебати,
- дискусии.

Член 25

Инструкции за тестирање

Инструкциите се дадени на јасен и едноставен англиски јазик и се однесуваат на:

- видови на тест задачи (прашања со повеќекратен избор, прашања со краток одговор, задачи со поврзување, задачи со пополнување на празни места или недовршени реченици за дополнување),
- број на тест задача за секој аудио извадок,
- што треба кандидатот да направи,
- како и каде кандидатот да ги означи точните одговори,
- колку пати кандидатот ќе ги слушне аудио извадоците,
- пример кој е означен со (0).

Член 26

Оценување и бодување

Клучот на тестот се состои од точните одговори на тест задачите со повеќекратен избор и задачи со поврзување. Секоја тест задача има само еден точен одговор што овозможува објективно бодување.

Шемата за оценување ги вклучува сите прифатливи одговори на тест задачите за кои е потребно да се даде краток одговор или да се доврши реченица. Граматичките и правописните грешки во одговорите кои не го менуваат значењето не влијаат на бодувањето.

Секој точен одговор носи по еден поен. Не се одземаат поени за неточни одговори.

Член 27

Критериум за постигнување на ниво

Кандидатите се оценуваат на следниот начин:

- За двостепен тест нивоа 1 и 2:
 - за стекнување ниво 1: најмалку 70% точни одговори од ниво 1.
 - за стекнување ниво 1+: најмалку 70% точни одговори од ниво 1 и 50% точни одговори од ниво 2.
 - за стекнување ниво 2: најмалку 70% точни одговори од ниво 1 и 70% точни одговори од ниво 2.
- За двостепен тест нивоа 2 и 3:
 - за стекнување ниво 2: најмалку 70% точни одговори од ниво 2.
 - за стекнување ниво 2+: најмалку 70% точни одговори од ниво 2 и 50% точни одговори од ниво 3.
 - за стекнување ниво 3: најмалку 70% точни одговори од ниво 2 и 70% точни одговори од ниво 3.

3.3.Тестирање на вештината пишување

Член 28

Формат на тестот

Тестот кој ги оценува СТАНАГ 6001 нивоата 1 и 2 се состои од три задачи, и тоа:

- задача 1 - опфаќа под-задачи за ниво 1,
- задача 2 - опфаќа под-задачи за ниво 1 и ниво 2,
- задача 3 - опфаќа под-задачи за ниво 2.

Тестот кој ги оценува СТАНАГ 6001 нивоата 2 и 3 се состои од три задачи, и тоа:

- задача 1 - опфаќа под-задачи за ниво 2,
- задача 2 - опфаќа под-задачи за ниво 2 и ниво 3,
- задача 3 - опфаќа под-задачи за ниво 3.

За задачите 2 и 3 во двата теста кандидатот избира една од двете понудени теми.

Член 29

Времетраење на тестот

Тестот за пишување за нивоата 1 и 2 трае 75 минути, додека тестот за нивоата 2 и 3 трае 90 минути.

Член 30

Содржина

Темите за кои кандидатот може да пишува се општи и воени. Општи теми се: место на живеење, семејство, сообраќај и превоз, слободно време и забава, спорт, околина, политика, економија, култура, наука и технологија, итн. Воени теми се: воена обука и воена кариера, учество во операции, мисии и вежби на НАТО и ПЗМ, улогата на ОН во мирни услови.

На ниво 1, кандидатот може да пишува или пополнува:

- листи,
- кратки белешки,
- разгледници,
- кратки лични писма,
- телефонски пораки,
- покани,
- формулари,
- пријави.

На ниво 2, кандидатот може да пишува:

- едноставна лична кореспонденција, кореспонденција и документи поврзани со работното место,
- меморандуми,
- кратки извештаи,
- лични писма.

На ниво 3, кандидатот може да пишува:

- формална и неформална кореспонденција,
- документи на практични, општествени и професионални теми,
- апстрактни концепти на теми за воено-безбедносни, економско-политички, научно-технички и културно-општествени прашања.

Член 31

Задачи

На ниво 1, кандидатот може да пишува едноставни текстови со кратки и прости реченици, без добро организирани или поврзани пасуси.

На ниво 2, кандидатот може да пишува текстови во целосни, но едноставни пасуси кои содржат факти, како и да дава насоки, да опишува луѓе, места и нешта, и да раскажува сегашни, минати и идни активности. Овие текстови вклучуваат едноставна лична и секојдневна кореспонденција на работното место како и меморандуми и кратки извештаи на конкретни теми.

На ниво 3, кандидатот може да пишува есеи со аргументи, анализи, хипотези, подолги објаснувања, раскажувања и детални описи за практични, општествени и професионални цели во формална и неформална кореспонденција, и на конкретни и на апстрактни теми.

Член 32

Инструкции за тестирање

Секоја задача е напишана на едноставен англиски јазик и се состои од:

- предложена должина за одговорот на кандидатот (на пример, неколку реченици, неколку пасуси, број на зборови, итн.),
- предложено време за одговарање на секоја задача (на пример, 10 минути, 25 минути),
- до кого е упатен одговорот (на пример, близок пријател, колега, претпоставен, итн.),
- критериум за оценување (на пример, организација на текст, поврзаност на идеи итн.).

Член 33 Оценување

Оценувањето на постигнувањето на кандидатот го опфаќа севкупното владеење на јазикот врз основа на описите за нивоата за вештината пишување според скалата СТАНАГ 6001. Оценката се дава врз основа на јазикот произведен за време на тестот. Оценките се запишуваат како: 1, 1+, 2, 2+ или 3.

Секој тест се оценува независно, од двајца оценувачи без откривање на доделената оценка. Доколку при доделувањето на конечната оценка се увиди дека оценувачите различно оцениле, тогаш се вклучува и трет оценувач за да се надмине несогласувањето. Оценувањето на третиот оценувач е независно од оценките на другите два оценувачи. Конечната оценка се добива кога две од вкупно три оценувања ќе бидат идентични.

3.4. Тестирање на вештината зборување

Член 34 Формат

Тестот за владеење на вештината зборување има две верзии: двостепен тест за нивоата 1 и 2, и двостепен тест за нивоата 2 и 3 според СТАНАГ 6001.

Тестирањето на владеењето на вештината зборување се спроведува во форма на интервју од страна на еден испитувач во присуство на еден оценувач.

Член 35 Времетраење

Интервјуто во двете верзии на тестовите трае од 15 до 30 минути во зависност од потребата за добивање соодветен примерок за оценување.

Член 36

Фази на интервју

Интервјуто се состои од три фази:

- почетна фаза во траење од 2 до 3 минути. Во оваа фаза се поставуваат директни прашања (биографски податоци, образование, професионално искуство, патување и слободни активности). Кандидатот добива можност да се навикне на гласот, изговорот и темпото на говорот на испитувачот при што неговите одговори не се оценуваат,
- главна фаза во траење од 10 до 20 минути. Во оваа фаза, испитувачот поставува прашања врз основа на веќе утврдените нивоа, од полесно кон потешко за да се утврди минималното владеење на јазикот, односно максималното владеење на јазикот,
- завршна фаза во траење од 2 до 3 минути. Со оваа фаза се завршува интервјуто. Ретко се користи како можност да се направат проверки за ниво и никогаш не се користи да се подигне кандидатот на повисоко ниво.

Член 37

Задачи

На ниво 1, кандидатот може да:

- разменува поздрави,
- се претставува и идентификува,
- прашува и одговара на секојдневни едноставни прашања,
- зборува за предвидливи лични потреби и потреби за сместување,
- учествува во кратки разговори,
- се справува со основни ситуации за преживување преку игра на доделени улоги.

На ниво 2, кандидатот може да:

- опишува луѓе, места и нешта,
- раскажува сегашни, минати и идни активности,
- зборува за факти,
- споредува и прави контрасти,
- дава јасни инструкции и/или насоки,
- се справува со позната ситуација со компликација преку игра на доделени улоги.

На ниво 3, кандидатот може да:

- поддржува мислења,
- пренесе апстрактен концепт,
- користи хипотези,
- изнесува и брани ставови,
- разјаснува поенти,
- решава проблем во непозната ситуација преку игра на доделени улоги.

Член 38

Теми

Темите можат да бидат општи и воени.

Општи теми се: место на живеење, семејство, сообраќај и транспорт, слободно време и забава, спорт, животна средина, политика, економија, култура, наука и технологија, итн.

Воени теми се: воена обука и воена кариера, учество во операции, мисии и вежби на НАТО и ПзМ, улогата на ОН во мирни услови, итн.

Член 39

Содржина

На ниво 1, кандидатот може да искаже:

- најосновни изрази на учтивост,
- едноставни биографски податоци,
- основни потреби (нарачување оброци, обезбедување сместување и превоз, купување итн).

На ниво 2, кандидатот може да зборува за:

- конкретни теми (работни процедури, семејство, лично минато и интереси, патувања, тековни настани),
- лични теми и теми поврзани со сместување,
- информации поврзани со факти.

На ниво 3, кандидатот може да зборува за:

- практични, општествени и професионални теми,
- апстрактни теми (економија, култура, наука, итн.)

Член 40 Оценување

Оценувањето го вршат два члена од СТАНАГ 6001 тимот. Оценката се дава врз основа на јазикот произведен за време на интервјуто. Оценките се запишуваат како: 1, 1+, 2, 2+ или 3.

Интервјуто се снима во аудио формат. Во случај на несогласување во оценувањето, аудио снимката се преслушува од страна на дополнителен обучен оценувач кој независно оценува без да биде запознаен со претходното оценување. Конечната оценка се добива кога две од вкупно три оценувања ќе бидат идентични.

Снимките од интервјуата се сопственост на СТАНАГ 6001 тимот и се користат само при обука на оценувачи и во случај на поднесен приговор од страна на кандидатот.

4. СПРОВЕДУВАЊЕ НА ТЕСТИРАЊЕ ПО СТАНАГ 6001

Член 41

Сесии за тестирање

Тестирање по СТАНАГ 6001 се планира и спроведува во две сесии годишно (генерално, мај и ноември), и дополнителна трета сесија, согласно потребите на Министерството и Армијата. Во една сесија можат да се тестираат најмалку 10, а најмногу до 50 кандидати. Нивоата кои се тестираат се во согласност со дадените приоритети и целните групи.

СТАНАГ 6001 тимот не спроведува тестирање на поединечни вештини помеѓу сесии.

Член 42

Пријавување и селекција на кандидати за тестирање по СТАНАГ 6001

СТАНАГ 6001 тимот ја најавува сесијата за тестирање два месеци пред почетокот на тестирањето.

По искажаните потреби за тестирање од страна на МО и АРМ, предложените кандидати треба да ги исполнуваат следните услови:

- освоени од 35 до 74 поени од можни 100 на ALCPT тестот не постар од 1 (една) година како предуслов за полагање на СТАНАГ 6001 тестот за ниво 1 и 2;
- валидно уверение за СТАНАГ 6001 со СЈП 2222, или резултат од најмалку 75 поени на ALCPT тестот не постар од 1 (една) година како предуслов за полагање на СТАНАГ 6001 тестот за ниво 2 и 3.

Кандидатите кои не задоволуваат ниту еден од наведените предуслови, ќе бидат тестирани со ALCPT тест за што ќе бидат информирани од страна на СТАНАГ 6001 тимот.

По утврдувањето на вкупниот број на кандидати, СТАНАГ 6001 тимот подготвува детален распоред за тестирање (датум, време и место).

Член 43

Спроведување на тестирање

Тестирањето по СТАНАГ 6001 се спроведува од страна на СТАНАГ 6001 тимот. Доколку има потреба од дополнителен персонал во надгледувањето на тестирањето (администратори на тестот), тогаш тој персонал ќе биде обучен пред тестирањето. Тестирањето се спроведува согласно стандардизирани насоки за тестирање за сите вештини поединечно. Насоките се содржани во Прирачникот за спроведување на тест по СТАНАГ 6001, составен за потребите на СТАНАГ 6001 тимот.

Член 44

Должности на кандидатите

Пред тестирањето кандидатот е должен:

- соодветно да се информира за полагањето на тестот (место и време на тестирање);
- да се запознае со форматот на тестот и процедурите при тестирањето преку „Насоки за тестирање по СТАНАГ 6001“

Член 45

Известување на резултатите од тестирањето

По завршувањето на тестирањето, СТАНАГ 6001 тимот формира Стандарден јазичен профил (СЈП) со четири оценки за секој кандидат и истиот го доставува до организационите единици на кандидатите.

Врз основа на добиениот резултат, сите кандидати имаат право на приговор (прилог бр. 2). Приговорот се доставува до СТАНАГ 6001 тимот во рок од 48 часа од приемот на резултатите.

СТАНАГ 6001 тимот е должен да го разгледа приговорот, да направи повторен увид во тестот, и во рок од 5 (пет) работни дена од денот на приемот да достави одговор со образложение за прифаќање или одбивање на приговорот. Мозни причини за прифаќање на приговорот се: погрешно преброени поени на тестовите за вештините читање и слушање, нарушени услови за тестирање (бучава, технички проблеми, сл.), и други причини за кои СТАНАГ 6001 тимот смета дека имале влијание врз резултатите од тестирањето.

Доколку кандидатот не положи најмногу две вештини, за истите може повторно да биде тестиран во наредната сесија во која се тестираат истите нивоа за што е потребно кандидатот повторно да биде пријавен.

Доколку кандидатот не положи повеќе од две вештини, со право на повторно тестирање се стекнува по истекот на 12 месеци од датумот на тестирањето.

Член 46 Стекнување на уверение

Со уверение се стекнуваат сите кандидати кои ќе ги задоволат минималните критериуми за постигнување ниво по сите четири вештини (слушање, зборување, читање и пишување).

Кандидатите кои биле пријавени за повторно тестирање на најмногу две вештини, се стекнуваат со уверение кое има важност од претходното тестирање кога биле положени другите две вештини.

Уверенијата ги потпишува раководителот на Сектор за човечки ресурси и членовите на СТАНАГ 6001 тимот. Уверението е двојазично, т.е. на македонски и англиски јазик (прилог бр. 3).

Член 47 Важност на уверението

Уверението за владеење на англискиот јазик според СТАНАГ 6001 е со важност од 3 (три) години од денот на неговото издавање, период кој се препорачува од страна на БИЛК, поради тоа што нивото на владеење јазик со текот на времето се подобрува или опаѓа.

Кандидатите кои поседуваат валидно уверение издадено од СТАНАГ 6001 тимот од МО на РМ може да бидат повторно тестирани за повисоко ниво само ако во меѓувреме го подобриле нивото на владеење на јазикот или доколку истото е потребно за извршување на некоја идна задача.

Доколку овие кандидати се тестираат во рамките на периодот на важност на уверението кое го поседуваат, последниот остварен резултат ќе се смета за валиден, односно претходниот резултат ќе се смета за неважечки. Во ваков случај кандидатите се должни да го достават уверението до СТАНАГ 6001 тимот пред повторното тестирање.

Кандидатите кои нема да го положат тестот за која било вештина ќе можат повторно да се тестираат по најмалку 12 месеци.

Член 48

Признавање на уверенија од други национални СТАНАГ 6001 тимови

СТАНАГ 6001 тимот може да ги прифати и признае уверенијата за владеење англиски јазик според СТАНАГ 6001 скалата само валидните уверенија кои се издадени од национални СТАНАГ 6001 тимови од други земји кои се под надлежност на министерство за одбрана, армија, воена академија или други воени институции во соодветната земја.

Член 49

Измена и дополна на упатството

Измена и дополна на ова Упатство се врши со анекси согласно потребите на Министерството за одбрана и Армијата на Република Македонија и насоките кои се издаваат од страна на НАТО и БИЛК.

Член 50

Со стапување во сила на ова Упатство, престанува да важи Спецификацијата за СТАНАГ 6001 тест бр. 15-7932/2 од 22.11.2010 година и Спецификацијата за СТАНАГ 6001 тест – Насоки за кандидати бр. 15-7932/3 од 22.11.2010 година.

Член 51

Ова Упатство и сите негови анекси влегуваат во сила со денот на донесувањето.

Бр. 01-2710/1
1.2 -05- 2017 2017 година
Скопје

МИНИСТЕР ЗА ОДБРАНА
Зоран Јолевски

БИРО ЗА МЕЃУНАРОДНА ЈАЗИЧНА КООРДИНАЦИЈА

НАТО СТАНАГ 6001, издание 5

ПРЕГЛЕД НА ВЛАДЕЕЊЕ НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК ПО НИВОА

СТАНАГ 6001 СЛУШАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи со јазикот)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Разбира хипотеза, поткрепено мислење, аргументирање, изјави и бранење ставови, други форми на образложување ☐ Разбира имплицитни и експлицитни информации ☐ Разликува стилски нивоа ☐ Препознава хумор, иронија, емоционални конотации, финеси	☐ Голем дел од формален и неформален говор на практични, општествени и професионални теми ☐ Говор од полето на професија ☐ Јазик кој се користи на интерактивни состаноци, брифинзи и други подолги разговори ☐ Апстрактни концепти на теми како економија, култура, наука, итн.	☐ Може точно да ги следи најважните делови од разговор меѓу образовани говорители чиј мајчин јазик е англискиот, предавања на општи теми, доволно јасни телефонски разговори, и емитувања преку медиуми ☐ Ретко бара повторување, парафразирање или објаснување ☐ Меѓутоа, може да не разбере многу брз разговор меѓу говорители чиј мајчин јазик е англискиот, сленг, регионализми или дијалекти
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Разбира говор со факти на ниво на параграфи ☐ Одговара на конкретни прашања за текстови	☐ Секојдневен разговор поврзан со работата и општеството ☐ Конкретни теми како лични и семејни вести, работи од личен и општ интерес, секојдневни работни содржини ☐ Описи на лица, места и нешта ☐ Раскажување на сегашни, минати и идни настани	☐ Може со сигурност да разбере разговор лице в лице на стандарден дијалект, воден со нормална брзина со одредени повторувања и измена на зборови, од страна на говорител чиј мајчин јазик е англискиот кој не е навикнат на разговор со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот ☐ Може да го разбере само општото значење на говорот од медиумите или меѓу говорители чиј мајчин јазик е англискиот кои користат стручен или софистициран јазик ☐ Не може да ги разбере финесите на јазикот кои ги надополнуваат фактите
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Разбира главна идеја	☐ Познати фрази и кратки и прости реченици ☐ Секојдневни потреби како најосновни изрази на учтивост, патување и потреби кои произлегуваат од работното место ☐ Конкретни изрази, прости прашања и одговори, и многу едноставни разговори ☐ Темы како оброци, сместување, превоз, време, едноставни насоки и инструкции	☐ Дури и говорителите чиј мајчин јазик е англискиот кои се навикнати да зборуваат со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот мора да зборуваат бавно и да повторуваат или често да користат други зборови ☐ Има многу недоразбирања и на главната идеја и фактите кои ја појаснуваат ☐ Може само да разбере говор од медиуми или разговор меѓу говорители чиј мајчин јазик е англискиот доколку содржината е целосно недвосмислена и предвидлива

СТАНАГ 6001 ЗБОРУВАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи со јазикот)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Поддржува мислења ☐ Користи хипотези ☐ Изнесува и брани ставови ☐ Разјаснува поенти	☐ Практични, општествени и професионални теми ☐ Апстрактни теми (економија, култура, наука, итн.)	☐ Без да бара зборови или изрази, може да го користи јазикот јасно и релативно природно за слободно да образложи концепти и да ги прави идеите лесно разбирливи за говорители чиј мајчин јазик е англискиот
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Опишува луѓе, места и нешта ☐ Раскажува сегашни, минати и идни активности ☐ Зборува за факти ☐ Споредува и прави контрасти ☐ Дава јасни инструкции и насоки	☐ Конкретни теми (работни процедури, семејство, лично минато и интереси, патување, сегашни настани) ☐ Информации поврзани со факти ☐ Лични теми и теми поврзани со сместување	☐ Може да комуницира со говорители чиј мајчин јазик е англискиот кои не се навикнати да зборуваат со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот, иако говорителите чиј мајчин јазик е англискиот можеби ќе треба да се приспособат кон одредени ограничувања
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Разменува поздрави ☐ Се претставува и идентификува ☐ Учествува во кратки разговори ☐ Прашува и одговара на прашања ☐ Зборува за предвидливи лични потреби и потреби за сместување	☐ Најосновни изрази на учтивост ☐ Едноставни биографски податоци ☐ Основни потреби (нарачување на оброци, обезбедување сместување и превоз, купување)	☐ Дури и говорителите чиј мајчин јазик е англискиот навикнати да зборуваат со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот се напрегаат, бараат повторување и го вршат поголемиот дел од комуникацијата

СТАНАГ 6001 ЧИТАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи со јазикот)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Разбира хипотези, поткрепено мислење, аргументирање, појаснување, различни форми на образложување ☐ Го толкува материјалот точно, поврзува идеи, разбира имплицитни информации ☐ Разликува стилски нивоа ☐ Препознава хумор, иронија, емотивни конотации и финеси	☐ Автентичен пишан материјал на општи и професионални теми ☐ Вести, информативни текстови и статии во поголеми списанија наменети за образовани читатели чиј мајчин јазик е англискиот ☐ Лична и професионална преписка ☐ Извештаи ☐ Материјал од полето на професија ☐ Апстрактни концепти на теми како економија, култура, наука, итн.	☐ Ретко погрешно разбира ☐ Не може секогаш целосно да ги разбере текстовите кои имаат необично сложена структура, ретко користени идиоми или висок степен на познавање на културата како дел од јазикот
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Да ја најде и разбере главната идеја и деталите ☐ Да одговори на конкретни прашања за текстовите	☐ Конкретни, фактички, предвидливи текстови ☐ Описи на лица, места и нешта ☐ Раскажување на сегашни, минати и идни настани ☐ Вести кои опишуваат настани кои често се појавуваат ☐ Едноставни биографски информации ☐ Известувања ☐ Рутински деловни писма ☐ Едноставен технички материјал наменет за сите читатели	☐ Може да чита некомплицирани, но автентична проза на познати теми кои обично се дадени во предвидлив редослед што му помага на читателот да ги разбере ☐ Може да чита бавно и погрешно да разбира одредени информации
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Ја разбира главната идеја ☐ Наоѓа специфични детали ☐ Го претпоставува значењето на непознатите зборови од контекст	☐ Многу едноставен поврзан пишан материјал ☐ Кратки белешки ☐ Соопштенија ☐ Лесно предвидливи описи на луѓе, места или нешта ☐ Кратки објаснувања од областа на географијата, власта, и валутата поедноставени за говорители чиј мајчин јазик не е англискиот ☐ Кратки упатства/насоки (формулар за пријавување, мапи, менија, именици, брошури, едноставни распореди)	☐ Го разбира основното значење на едноставни текстови со употреба на често користен јазик ☐ Може погрешно да разбере дури и некои едноставни текстови

СТАНАГ 6001 ПИШУВАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи со јазикот)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Може да пишува аргументи, анализи, хипотези во форма на есеј и опширно да појаснува, раскажува и опишува.	☐ Формална и неформална кореспонденција и документи на практични, општествени и професионални теми. ☐ Апстрактни теми (економија, култура, наука, итн.).	☐ Грешките се повремени, не пречат точно да се разбере, и ретко му сметаат на говорителот чиј мајчин јазик е англискиот. ☐ Иако техниките кои се користат за организација на подолг текст можат на некој начин да изгледаат непознато за говорителите чиј мајчин јазик е англискиот, се пренесува точното значење. ☐ Врската и развивањето на идеите е јасна. ☐ Иако стилот на пишување може да е неприроден, пишувањето е соодветно на пригодата.
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Може да искаже факти ☐ Може да даде инструкции ☐ Може да опише луѓе, места и нешта ☐ Може да раскаже сегашни, минати и идни активности во целосни, но едноставни параграфи	☐ Едноставна лична и работна кореспонденција и слични документи, како меморандуми, кратки извештаи, приватни писма.	☐ Може да биде разбран од лице чиј мајчин јазик е англискиот кој не е навикнат да чита материјал од лице чиј мајчин јазик не е англискиот. ☐ Идеите можат да бидат недоволно организирани според главни точки или јасно подредување на настани. Меѓутоа, врската меѓу идеите не секогаш е јасна. ☐ Грешки во граматиката, вокабуларот, правописот и интерпункцијата понекогаш можат да го извртат значењето. Меѓутоа, пишувањето главно е соодветно на пригодата.
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Може да пишува за да ги задоволи непосредните лични потреби. ☐ Може да пишува кратки, прости реченици. ☐ Може да произведе неврзани реченици или фрагменти на дадена тема	☐ Списоци, кратки пораки, разгледници, кратки лични писма, телефонски пораки, покани, формулари, апликации.	☐ Може да биде разбран од читател чиј мајчин јазик е англискиот навикнат на обиди за пишување од страна на лице чиј мајчин јазик не е англискиот. ☐ Малку покажува свесна организација. ☐ Чести грешки во правописот, вокабуларот, граматиката, интерпункцијата.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Прилог бр.2

СЕКТОР ЗА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

ДО Сектор за човечки ресурси
Одделение за политика, планирање и евалуација
- СТАНАГ 6001 тим -

Предмет: Приговор, доставува.-

Во врска со тестирањето по англиски јазик по СТАНАГ 6001 кое се одржа од ____/____ до ____ година, по добиените резултати по службен пат на ден ____ година, доставувам приговор согласно правото на приговор во рок од 48 часа од добивањето на резултатот.

Приговор поднесувам за резултатот од вештина/и ____.

Приговорот го поднесувам со цел повторно да бидам тестиран/а за _____, од причина/и _____

Однапред ви благодарам и се надевам дека приговорот ќе биде разгледан од ваша страна и ќе ми овозможите повторно тестирање за вештината/ините _____.

Подносител на приговор,

Датум _____

Сектор/ВП _____

електронска адреса _____

телефон _____

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СЕКТОР ЗА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

REPUBLIC OF MACEDONIA
MINISTRY OF DEFENCE
HUMAN RESOURCES DEPARTMENT

УВЕРЕНИЕ СТАНАГ 6001

CERTIFICATE STANAG 6001

име, име на родител, презиме

name, parent's name, surname

датум на раѓање _____

date of birth _____

тестиран/а со СТАНАГ 6001 тест

was tested with a STANAG 6001 test

и го постигна следниов резултат на владеење на англиски јазик:

and achieved the following results of English language proficiency:

Стандарден јазичен профил

Standard Language Profile

Слушање / Listening: _____

Зборување / Speaking: _____

Читање / Reading: _____

Пишување / Writing: _____

Оценката ја дава СТАНАГ 6001 тимот во Министерството за одбрана на Република Македонија:

The rating is issued by the STANAG 6001 testing team in the Ministry of Defence of the Republic of Macedonia:

член на СТАНАГ 6001 тим |
member of STANAG 6001 team

член на СТАНАГ 6001 тим |
member of STANAG 6001 team

член на СТАНАГ 6001 тим |
member of STANAG 6001 team

Уверението се издава на _____ година и е со важност од 3 (три) години.

The certificate is issued on _____ and has the validity of 3 (three) years.

Бр. | №. _____
Скопје | Skopje, _____

Раководител на сектор | Chief of Department
